

Lectio Divina segédanyag

Szentmise **evangéliumi** szakaszaihoz
LELKIPÁSZTOROK - HITOKTATÓK - VILÁGIAK számára

Szerkesztési munka végrehajtói:

Nyúl Viktor

biblikus vonal

Csonka Laura

pedagógiai-, liturgikus vonal

Geiszelhardt Sára

biblikus vonal

Haász Rebeka Anna

patrisztikus vonal

Járai Ferenc

tanító hivatali vonal

Mohay Réka

liturgikus-, pedagógiai vonal

Molnár Dzsenifer

biblikus-, szemlélődési vonal

Rácz Dávid

patrisztikus vonal

Rácz Édua Anna

tanító hivatali vonal, szerkesztő

Lektori szolgálatot teljesítettetek:

Görföl Tibor

patrisztikus vonal

Kocsis Imre

biblikus vonal

Kovács Gusztáv

nyelvi fordítás

Nagy Éva Anna

nyelvhelyesség

Németh Eszter

nyelvhelyesség

Nyúl Viktor

liturgikus, biblikus vonal

Orova Csaba

tanító hivatali vonal

Sipos Edit

pedagógiai vonal

Siposné Antal Tímea

nyelvi fordítás

„Aki szeret engem, megtartja tanításomat.
Atyám is szeretni fogja őt, hozzá megyünk és benne fogunk lakni.”
Jn 14,23

Előszó

Jézus Krisztus, a megtestesült Ige földi tevékenységének egyik fontos jellemzője volt az igehirdetés. (Vö. Mk 1,38-39) Ezt a feladatot minden tanítványának és minden kereszténynek küldetésül adta (Vö Mt 28,18-20; Mk 16,15). Ennek megfelelően az egyház életében már a kezdetektől jelen van ez a szolgálat. (Vö ApCsel 2,14-41; Gal 1,11-12). A keresztény tanúságtétel, lelki élet fő jellemzője az Isten Igéjével való egyre szorosabb, bensőségesebb kapcsolat. Jézus iránti szeretetünket fejezi ki Isten szavához fűződő viszonyunk. Feladatunk megismerni, megőrizni, tovább adni, hirdetni Isten szavát. Erre bátorít mindenkit a II. Vatikáni Zsinat tanítása is (DV 25. pontja).

XVI. Benedek pápa Verbum Domini (Az Úr szava) kezdetű apostoli buzdításában a Szentírás imádságos olvasására: „lectio divinára” ösztönöz. Ez a szentírásnak imádságos megközelítési formája, melyet az első századoktól alkalmaz az egyház. (pl Szent Benedek) (Vö.VD 86-87 pontja).

A lectio divina főbb állomásai: *a szöveg figyelmes olvasása csendben* (lectio) – szószerinti üzenetének megértése, *elmélkedés* (meditáció) – a bibliai szöveg mit mond nekünk, *szemlélődés* (contemplatio) – a szöveg szemlélése, ünneplése mint Isten ajándéka, *imádság* (oratio) – imádság amire a szöveg indít, hogy Istent megszólítsam, *megosztás* (condivizio) – szövegben felfedeztet örömhír továbbadása, és végül *cselekvés* (actio, operatio) – a szó tettekre váltása életünkben, ami megtérésre ösztönöz (Vö. Mt 7,24).

Ennek fényében a lectio divina szempontja szerint megszerkesztett segédanyaggal szeretnénk az egyházi évnek megfelelően a vasárnapi evangéliumi szakaszokhoz forrásokat, gondolatokat nyújtani, hogy Isten népe még közelebb kerüljön Isten Igéjéhez, és annak szolgálatában jobban elmélyüljön. Ennek érdekében a Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola diákjaiból és tanáraiból egy kis csoport alakult, a II. Vatikáni Zsinat felhívásával összhangban: „A katolikus szentírásmagyarázók pedig, és a hittudomány más művelői buzgó együttműködéssel azon fáradozzanak, hogy a szent Tanítóhivatal felügyelete alatt, megfelelő segédeszközökkel úgy tanulmányozzák és mutassák be a szent iratokat, hogy Isten igéjének minél több szolgája nyújthassa gyümölcsöző módon Isten népének az Írás táplálékát, mely megvilágosítja az elmét, erősíti az akaratot és Isten szeretetére gyullasztja a szíveket.” (DV 23.pont) Meggyőződésünk és reményünk, hogy az evangelizáció kibontakozásában ennek fontos szerepe lesz abban, hogy a hirdetett örömhír számunkra is örömhír legyen és azt lelkesen másoknak is tovább tudjuk adni. (Vö. Evangélium Gaudium 11. pont). Öröm megtapasztalni, hogy Isten igéjének szolgálata laikusokat, szerzeteseket, papokat összekapcsol.

A lectiot biblikus módon közelítjük meg: a görög szöveg szó szerinti fordítása, a latin (vulgáta) és jelentős magyar fordítások táblázatos közlése, a szöveg behatárolása, kontextuális (szöveggörnyezeti, az adott szakasz kapcsolódási pontjai az adott evangéliumon belül), kánoni elemzése (az adott szakasz kapcsolódási pontjai a szentírás

többi könyvében), szószerinti értelmezés (a szerző mit kívánt elmondani, egyes kulcsszavak rövid elemzése).

A meditációt segítő szempontok, patrisztikus vonal: az egyházatyák evangéliumhoz kapcsolódó szemelvények fordítása. Tanító hivatali vonal KEK és egyes pápai dokumentumoknak az evangéliumi szakaszhoz kapcsolódó tanításai.

Liturgikus vonal a vasárnapi szentmise igeliturgiájának (első-második olvasmány zsoltár, alleluja vers) és imádságainak, énekeinek a felolvasott evangéliumhoz fűződő lehetséges kapcsolatai.

Pedagógiai vonal az evangélium témájához illeszkedő szépirodalmi, szépművészeti vonatkozásai és ezek gyakorlati szemléltetése, például játékokban.

Utolsó szempontban néhány kérdés segíti az olvasót az evangélium üzenetének személyes megértésében, esetleges tovább mélyítésében.

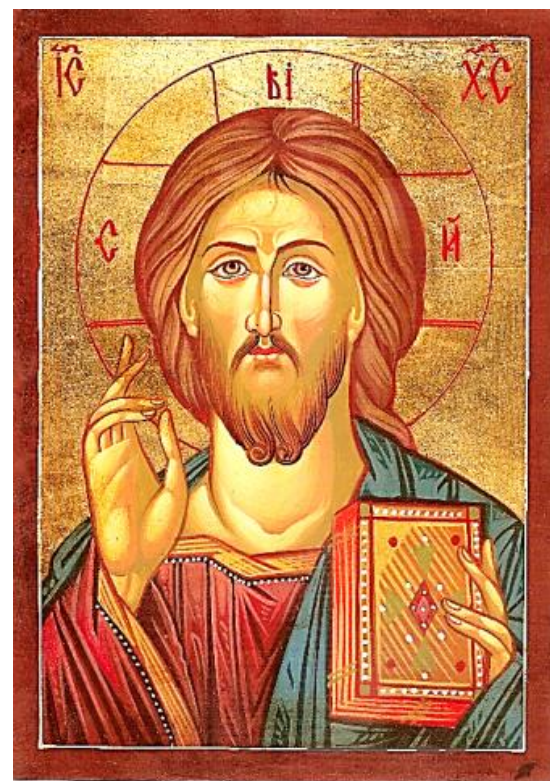
Contemplatio – A fotók az elcsendesedést, az Ige szemlélését kívánják támogatni.

Oratio – imádság Vasárnapi szentmise első könyörgése és egyes szerzetes által írt imádságok segítenek az Úrral való beszélgetésben. Ehhez felkértünk szerzeteseket különböző rendekből, akik mint az imádság emberei, tanítanak bennünket imádkozni.

Condivizio és actio– A segédanyag végén megosztás és a tettekre váltás alatt saját gondolatainkat, örömeinket és konkrét, saját javaslatainkat osztjuk meg az olvasóval, hogy az Ige az életünkben is testet öltjön.

Reméljük, hogy minden jóakarátú ember számára ezzel segítséget nyújtunk a személyes lelki élet növekedésében: Krisztus-követésében, és az evangélium hatékonyabb hirdetésében.

S nem utolsó sorban köszönjük mindenkinek, aki közreműködésével, imájával segíti a csapatot.

Munkánkra és mindannyiunk szolgálatára Isten áldását
és az Ige Édesanyjának, Magyarok Nagyasszonyának
oltalmát kérve tisztelettel:

Nyúl Viktor
plébános

Dei Verbum

A II. Vatikáni Zsinat DEI VERBUM kezdetű dogmatikus konstitúciója az isteni kinyilatkoztatásról

23. A megtestesült Ige menyasszonya, az Egyház, a Szentlélektől tanítva arra törekszik, hogy napról napra közelebb jusson a Szentírás mélyebb megértéséhez, s így szüntelenül táplálhassa fiait Isten szavával; ezért kellőképpen támogatja az Egyház mind Kelet, mind Nyugat atyáinak és szent liturgiáinak tanulmányozását. A katolikus szentírásmagyarázók pedig, és a hittudomány más művelői buzgó együttműködéssel azon fáradoznak, hogy a szent Tanítóhivatal felügyelete alatt, megfelelő segédeszközökkel úgy tanulmányozzák és mutassák be a szent iratokat, hogy Isten igéjének minél több szolgája nyújthassa gyümölcsöző módon Isten népének az Írás táplálékát, mely megvilágosítja az elmét, erősíti az akaratot és Isten szeretetére gyullasztja a szíveket. (Vö. XII. Pius Divino afflante körlev.: EB 551, 553, 567. - Pápai Bibliabizottság: Instructio de S. Scriptura in Clericorum Seminariis et Religiosorum Collegiis rede docenda. 1950. május 13: AAS 42 (1950), 495-505.lap.) A Szent Zsinat bátorítja az Egyház szentírástudományt művelő tagjait, hogy nap nap után újult erővel és teljes iparkodással az Egyház szellemében folytassák a megkezdett munkát. (Vö. XII. Pius uo.: EB 569.)

25. A klerikusoknak tehát, elsősorban Krisztus papjainak és a többieknek, akik mint diákonusok vagy hitoktatók törvényesen látják el az ige szolgálatát, szakadatlan buzgó olvasással és gondos tanulmányozással kell csüggeniük a szent iratokon, nehogy valamelyikük "Isten igéjének lélektelen hirdetője legyen külsőleg, mert nem hallgatója belsőleg", (Sz. Ágoston 179. Sermo 1: PI 38, 966.) holott köteles Isten igéjének gazdagságát közölni a rábízott hívekkel, kiváltképpen a szent liturgiában. Ugyanilyen nyomatékosan buzdítja és sürgeti a Szent Zsinat az összes Krisztus-hívőket, főleg a szerzeteseket,

hogy a Szentírás gyakori olvasásával szerezzék meg "Jézus Krisztus fonséges ismeretét" (*Fil 3,8*). "Mert aki nem ismeri a Szentírást, nem ismeri Krisztust". (Sz. Jeromos Comm. in Is. Előszó: PI 24,17. - Vö. XV. Benedek Spiritus Paraclitus körlev.: EB 475-480; XII. Pius Divino afflante körlev.: EB 544.) Szívesen folyamodjanak tehát magához a Szent Szöveghez, akár az Isten szavában bővelkedő szent liturgia közvetítésével, akár lelkiolvasmányképpen, akár megfelelő bibliamagyarázatok és egyéb segédeszközök által, melyek az Egyház főpásztorainak jóváhagyásával és gondoskodásából korunkban dicséretesen terjednek mindenfelé. Arról azonban ne feledkezzenek meg, hogy a Szentírás olvasását imádságnak kell kísérnie, így lesz belőle beszélgetés Isten és ember között; mert "amikor imádkozunk, őhozzá beszélünk, és amikor az isteni kinyilatkoztatást olvassuk, őt hallgatjuk". (Sz. Ambrus De officiis ministrorum 1 20,88: PI 16, 50.)

A püspökökre tartozik, "akik az apostoli tanítás letéteményesei", (Sz. Irenaeus Adv. Haer. IV. 32,1: PG 7, 1071; (=49, Harvey 2, 255. Iap).) hogy a rájuk bízott híveket alkalmas módon oktassák a Szent Könyvek, főleg az Újszövetség és elsősorban az evangéliumok helyes használatára. gondoskodjanak tehát a szent szövegek fordításáról, s a szükséges és kielégítő szövegmagyarázatról, hogy az Egyház tagjai biztonságosan és hasznosan foglalkozzanak a Szentírással, és szelleme eltöltse szívüket.

Ezenfelül készüljenek megfelelő jegyzetekkel ellátott Szentírás-kiadások a nem keresztények használatára is, igazodva az ő körülményeikhez, s bölcs tapintattal terjesszék a lelkipásztorok és hívek egyaránt.

XVI. Benedek pápa

Szinódus utáni apostoli buzdítása Isten szaváról az egyház életében és küldetésében a püspököknek, a klérusnak, az Istennek szentelt személyeknek és a laikus hívőknek

A Szentírás imádságos olvasása és a „lectio divina”

86. A Szinódus ismételten sürgette a szent szöveg imádságos megközelítését, mint minden hívő lelki életének alapvető elemét a különböző szolgálatokban és életállapotokban, különösen tekintettel a lectio divinára. (Vö. Propositiones 9; 22.) Ugyanis Isten Szava alapoz meg minden hitelesen keresztény lelkiséget. Ezzel a Szinódusi Atyák ugyanazt mondják, mint a Dei Verbum zsinati konstitúció: „Az összes Krisztus-hívők szívesen folyamodjanak magához a Szent Szöveghez, akár az Isten szavában bővelkedő szent liturgia közvetítésével, akár lelkiolvasmányképpen, akár megfelelő bibliamagyarázatok és egyéb segédeszközök által, melyek az Egyház főpásztorainak jóváhagyásával és gondoskodásából korunkban dicséretesen terjednek mindenfelé. Arról azonban ne feledkezzenek meg, hogy a Szentírás olvasását imádságnak kell kísélnie.” (25. pont) A Zsinat gondolata azt a nagy patrisztikus hagyományt akarta föleleveníteni, mely mindig ajánlotta, hogy a Szentírást Istennel folytatott dialógusban közelítsük meg. Ahogyan Szent Ágoston mondja: „Imádságod a te szavad Istenhez. Amikor olvasol, Isten szól hozzád; amikor imádkozol, te szólsz Istenhez”. (Enarrationes in Psalmos, 85, 7. in: PL 37, 1086.) Órigenész, aki a szentírásolvasás egyik mestere, hangsúlyozza, hogy a Szentírás megértése inkább igényli a Krisztussal való bensőséget és az imádságot, mint a tudós kutatást. Meg volt róla győződve ugyanis, hogy Isten megismerésének kiváltságos útja a szeretet, s hogy nincs hiteles scientia Christi, ‘Krisztus-ismeret’ Krisztus-szerelem nélkül.

Gergelynek írt levelében a nagy alexandriai teológus ezt ajánlja: „Add át magadat az isteni írások olvasásának; légy benne állhatatos. Azzal a szándékkal olvas, hogy hinni akarsz Istenben és tetszeni akarsz neki. Ha olvasás közben zárt kapu előtt találod magadat, zörgess és ki fog nyitni a kapus neked, akiről Jézus ezt mondta: »ajtót nyitnak neki«. Add át magadat a lectio divinának, kitartóan és következetesen keresd Istenben az isteni írások értelmét, ami nagy bőséggel rejlik bennük. De nem szabad megelégedned a zörgetéssel és a kereséssel: Isten dolgainak megértéséhez feltétlenül szükséged van az imádságra. Az Üdvözítő, hogy az imádságra buzdítson, nem csak azt mondta nekünk: »keressetek és találtok«, s hogy »zörgessetek és megnyitják nektek«, hanem ezt is hozzátette: »kérjétek és kapni fogtok.«” (Órigenes: Epistola ad Gregorium, 3: PG 11, 92.)

Ezzel kapcsolatban azonban el kell kerülni az individualista megközelítés veszedelmét, mégpedig úgy, hogy mindig szem előtt tarjunk, hogy Isten Szava éppen közösségteremtésre adatott nekünk, hogy egységet alkossunk Isten felé vezető útunkon az Igazságban. A Szó mindnyájunkhoz személy szerint szól, de ez a Szó közösséget hoz létre, az Egyház közösségét. Éppen ezért a szent szöveget mindig az egyházi közösségben kell megközelíteni. Ugyanis „nagyon fontos a közösségi olvasás, mert a Szentírás élő alanya Isten népe, az Egyház. (...) A Szentírás nem a múlt tartozéka, mert alanya - Istennek az Ő általa sugalmazott népe - mindig ugyanaz, ezért a Szó mindig eleven az élő alanyban. Emiatt fontos a Szentírást az Egyház közösségében olvasni és hallgatni, azaz a Szó minden nagy tanújával együtt az első atyáktól a mai szentekig, egészen a mai Tanítóhivatalig.” XVI. Benedek pápa: Ansprache im Römischen Priesterseminar (17. II. 2007) in: AAS 99 (2007), 253–254.

Ezért a Szentírás imádságos olvasásának kiváltságos helye a liturgia, különösen is az Eucharisztia, a szentmise, amelyben Krisztus testét és

vérét ünnepeelve a szentségben maga a Szó jelenik meg közöttünk. Bizonyos értelemben az imádságos olvasást, akár személyes, akár közösségi, mindig az eucharisztikus ünnepléssel kapcsolatban kell végezni. Ahogyan a Szentségimádás előkészíti, kíséri és követi a szentmisét,(Vö. Uő: Sacramentum caritatis szinódus utáni buzdítás. (22. II. 2007), 66: AAS 99 (2007), 155–156.) úgy a személyes és közösségi olvasás előkészíti, kíséri és elmélyíti mindazt, amit az Egyház a Szó hirdetésével a liturgikus környezetben ünnepel. Ha szoros kapcsolatban hozzuk az olvasást és a liturgiát, jobban össze lehet gyűjteni azokat a szempontokat, melyek szerint ezt az olvasást Isten népe lelki életében és a pasztorációban végezni kell.

87. A Szinódust előkészítő és a Szinóduson megfogalmazott dokumentumokban szó volt a Szentírás hívő és gyümölcsöző olvasásának különböző módszereiről. A legnagyobb figyelem mégis a lectio divinára irányult, mely valóban „képes föltárni a hívő előtt Isten Szavának kincstárát, de a találkozást is létre tudja hozni Krisztussal, az élő isteni Szóval.” (Záróüzenet. III,9.) Szeretném ezért röviden fölidézni a lectio divina fontosabb lépéseit: a szöveg olvasásával, a lectióval kezdődik, mely fölveti a szöveg hiteles megismerésének a kérdését: mit mond a bibliai szöveg önmagában? Enélkül az a veszély fenyeget, hogy a szöveg mentségül szolgál arra, hogy soha ne lépünk ki a saját gondolatainkból. Az olvasást követi a meditáció erről a kérdéstről: mit mond a bibliai szöveg nekünk? Ezen a ponton mindenkinek személy szerint, de úgy is, mint egy közösség tagja, engednie kell, hogy a szöveg megérintse őt, és kérdéseket vessen föl, hiszen nem a múltban elhangzott, hanem a jelenben hangzó szavak szólnak hozzánk. Ezután érkezünk el az oratiohoz, az imádsághoz, mely erre a kérdésre felel: mit mondunk mi az Úrnak válaszul az Ő Szavára? Az imádság, mint kérés, közbenjárás, hálaadás és dicséret, az első mód, amellyel a Szó megváltoztat minket. Végül a lectio divina a kontemplációval zárul, melyben Isten ajándékként az Ő szemével

nézzük és ítéljük meg a dolgokat, s föltesszük magunknak a kérdést: a gondolkodás, a szív és az értelem milyen megtérését t'árja tőlünk az Úr? Szent Pál a Rómaikhoz írt levelében mondja: „Ne hasonljatok a világhoz, hanem gondolkodástokban megújulva alakuljatok át, hogy fölismerjétek, mi az Isten akarata, mi a helyes, mi a kedves előtte és mi a tökéletes” (12,2). A kontempláció ugyanis arra irányul, hogy megtanítsa a dolgok Isten szerinti bölcs szemlélésére, és kialakítsa bennünk „Krisztus gondolkodását” (1Kor 2,16). Isten Szava itt megítélési szempontként jelenik meg: „eleven, átható és minden kétélű kardnál élesebb, behatol a lélek és szellem, az íz és a velő gyökeréig, megítéli a szív gondolatait és érzéseit” (Zsid 4,12). És tudni kell, hogy a lectio divina csak akkor fejeződik be, amikor elérkezik az actióhoz (cselekvéshez), mely a hívő lelket arra indítja, hogy a szeretetben ajándékozza oda magát másoknak.

Ezeket a lépéseket szerves egységben leginkább Isten Anyjának alakjában találjuk meg. Ő, aki minden hívő számára az Isteni Szó tanulékony befogadásának a modellje, „mindezeket megőrizte a szívében, el-elgondokodva róluk” (Lk 2,19; vö. 2,51), és megtalálta azt a mélyben rejlő középpontot, mely Isten nagy tervében összefog minden látszólag széteső eseményt, cselekedetet és dolgot.(Vö. Záróüzenet. III,9.)

Emellett szeretném fölidézni, amit a Szinódus folyamán az atyák ajánlottak a személyes szentírásolvasással kapcsolatban: ez egyben búcsúnyerési lehetőség is az olvasó vagy az elhunytak javára.(„Teljes búcsút nyerhet az a hívő, aki a Szentírás illetékes hatóságtól jóváhagyott szövegét Isten szavának kijáró tisztelettel és lelkiolvasmányként olvassa, legalább fél óráig; a rövidebb szentírásolvasással részleges búcsú nyerhető.” (1999. július 16), 30§ 1.) A búcsú gyakorlata (Vö. KEK 1471–1479.) magában foglalja a Krisztus végtelen érdemeiről szóló tanítást, melyeket az Egyház mint

a megváltás szolgáltatója kezel és alkalmaz, de a szentek közösségéről szóló tanítást is tartalmazza, és elmondja, „milyen szoros egységet alkotunk Krisztusban egymással, s az egyes hívők természetfölötti élete mennyire javára tud válni másoknak”.(VI. Pál pápa: *Indulgentiarum doctrina* (1. I. 1967) in: *AAS* 59 (1967), 18–19. – Vö. *Epistula* 49, 3. in: *PL* 16, 1204A. – Vö. *Istentiszteleti és Szentségi Kongregáció: Direktorium über die Volksfrömmigkeit und die Liturgie. Grundsätze und Orientierungen* (17. XII. 2001), 197–202: *Ench. Vat.* 20, 2638–

2643.) Ebből a szempontból Isten Szavának olvasása segít a bűnbánat és megtérés útján, elmélyíti az Egyházhoz tartozást érzését, és bensőségesebb kapcsolatba hoz Istennel. Ahogyan Szent Ambrus mondja: „Amikor hittel kézbe vesszük a Szentírást és az Egyházzal együtt olvassuk, az ember újra Istennel sétál a paradicsomban”.(Vö. *Epistula* 49, 3. in: *PL* 16, 1204A.)